

اقتدار خارج از قانون را قبول نداریم

علی مظفری، معاون رئیس قوه قضائیه در نشست با کارکنان دادگستری و سازمان‌های قضایی تابعه شهرستان ساوه با تأکید بر تقویت روحیه اقتدار و استقلال قضایی در چارچوب قانون، گفت: «اقتدار خارج از قانون را قبول نداریم و اجرای صحیح قانون اقتدار واقعی دستگاه قضایی را رقم می‌زند.» او با بیان اینکه تمام برنامه‌های مجازاتی باید برای پرونده‌های سنگین و مهم در نظر گرفته شود تا اثربخشی بیشتری داشته باشد، تأکید کرد: «قضات باید در محور قانون حرکت و با اقتدار عمل کنند، زیرا این رویکرد، استقلال و روحیه قضایی را تقویت می‌کند.»

دشمن به جنگ ذهن‌ها روی آورده است

عبدالله حاجی صادقی، نماینده ولی فقیه در سپاه در نشستمدیران رسانه‌ای جبهه انقلابی گفت: «نخستین رویارویی شیطان با انسان، در عرصه شناخت بود، نه در میدان نبرد فیزیکی. شیطان با فریب ذهنی و تغییر گرایش حضرت آدم، او را از مسیر الهی منحرف کرد. امروز نیز دشمن با همین روش، از طریق رسانه، تحریف و جنگ روانی وارد میدان شده تا ذهن‌ها را از مسیر ولایت دور کند.» او با تأکید بر اینکه مهم‌ترین خطر امروز، نادیده گرفتن جنگ شناختی دشمن است، گفت: «بدترین بیماری برای جامعه مؤمنان، بیماری بی‌دردی است. اگر ندانیم دشمن از چه مسیری حمله می‌کند، در واقع در برابر او بی‌دفاع مانده ایم.» حاجی صادقی همچنین گفت: «امروز استکبار جهانی، جبهه‌ای وسیع، سازمان یافته و نامتجانس علیه انقلاب اسلامی تشکیل داده و این جبهه از کودکستان تا دانشگاه، از بازار تا شبکه‌های اجتماعی را دربر می‌گیرد. دشمنان به این نتیجه رسیده‌اند که انقلاب اسلامی را نه از بیرون بلکه باید از درون بشکنند. استراتژی اصلی‌شان تعامل و استحاله است؛ یعنی تغییر محاسبات نخبگان، تغییر ذائقه فرهنگی مردم، تغییر ارزش‌ها.»

غرب کارخانه تولید تروریست است

سلاز ولایتمدار، نماینده مجلس دوازدهم در گفت‌وگو با دیدهبان ایران با بیان اینکه دونالد ترامپ و هیلاری کلینتون اعتراف کرده‌اند که داعش مولود آمریکا است، گفت: «غربی‌ها همان‌طور که داعش را خودشان ایجاد کردند، هنوز هم به وجود این عناصر افراطی احتیاج دارند. غرب از قدیم کارخانه تولید تروریست بوده است و غربی‌ها برای رسیدن به اهداف شوم خود به انجام اقدامات تروریستی و ضدبشری نیاز دارند و با این اقدامات، دست به اعمال فشار و تهدید ملت‌ها می‌زنند. همه ملت‌ها هم مثل ملت ایران، محکم و مقاوم نیستند و بعضی ملت‌ها ممکن است بترسند و تغییر رفتار بدهند.» او همچنان گفت: «متأسفانه دولت‌های غربی از اقدامات تروریستی برای مطامع سیاسی خود بهره‌برداری می‌کنند؛ یعنی غربی‌ها نیاز دارند که یک‌مشت حیواناتی به شکل آدم‌ترتیب کنند و تابلوی اسلام را بالای سرشان بگذارند، درحالی که درون و باطن و حقیقت این افراد کاملاً غیرانسانی و غیرالهی است، زیرا اساساً اسلام با هرگونه ترور مخالف است. غربی‌ها به‌شدت به وجود تروریست‌ها نیاز دارند و اگر نیاز نداشتند، جریان‌های تروریستی را تربیت و تقویت نمی‌کردند.»

رئیس دیوانعالی کشور و نخست وزیر مسئول پیگیری و اجرای فرمان امام شدند

تیمه قوانین شرعیه و تصویب و ابلاغ آنها با دقت لازم و سرعت انجام گیرد

فرمان ۸ ماده‌ای امام خمینی برای تأمین امنیت اجتماعی و قضائی مردم

فرمانی که فراموش شد

ارزیابی حقوقدانان از فرمان ۸ ماده‌ای امام به مناسبت سالگرد صدور آن

بهانه‌ای برای نقض کرامت انسانی و حقوق مالکیت شهروندان است، با گذشت ۴۳ سال از صدور فرمان هشت‌ماده‌ای امام خمینی، دیگر نه فضای پرتلاطم سال‌های نخست انقلاب وجود دارد و نه شرایطی که ترورهای گسترده، نهادهای خودجوش را به بازیگران جدی امنیت داخلی بدل کرده بود. تنها شباهت این روزها با آن دوران، درگیری نظامی دوازده روزه است؛ جنگی که نگرانی‌های امنیتی را افزایش داد. با این حال، مجلس شورای اسلامی در مسیری معکوس نسبت به روح فرمان هشت‌ماده‌ای، قانونی را به تصویب رسانده که به جای تقویت تضمین‌های حقوق شهروندی، دامنه محدودیت‌ها، جرم‌انگاری‌ها و مجازات‌ها را گسترش می‌دهد؛ قانونی که با وجود تأیید شورای نگهبان، همچنان با انتقادات صریح حقوق‌دانان و فعالان حقوق شهروندی درباره پیامدهای آن بر آزادی‌ها، مالکیت و دادرسی عادلانه روبه‌روست.

▼ قانونی تازه با پرشی‌های قدیمی

حالا در سالگرد صدور فرمان ۸ ماده‌ای که در سال ۱۳۶۱ از سوی امام خمینی انجام گرفت منتقدان حقوقی، قانون جدید تشدید مجازات جاسوسی را از جمله موارد نقض این فرمان نیز عنوان کرده‌اند. آنها گسترش بی‌سابقه مجازات اعدام و مصادره کلی اموال در مواد ۳ و ۴ از جمله موارد مطرح شده می‌دانند، چرا که در این مواد، مرز روشنی میان جرم امنیتی سنگین و رفتارهای غیرخشونت‌آمیز یا حتی غیرعمدی ترسیم نشده است. در ماده ۴ این قانون، برای فعالیت‌های «سیاسی، فرهنگی، رسانه‌ای و تبلیغی»، «انتشار اخبار کذب» یا «ایجاد رعب و وحشت عمومی» تعریف دقیقی ارائه نشده است و بیم تفسیر سلیقه‌ای را تشدید می‌کند. در ماده ۵ نیز ابزارها و بسترهای ارتباطی به صورت گسترده‌ای جرم‌انگاری شده‌اند و منتقدان آن را نمونه‌ای از تعمیم نگاه امنیتی به زندگی روزمره شهروندان می‌دانند. در همین رابطه روزنامه هم‌میهن با دو حقوق‌دان، علی مجتهدزاده و کامبیز نوروزی گفت‌وگو کرده است که در ادامه می‌خوانید.

مهمی از این فرمان است، چراکه مصادره اموال به امری رایج تبدیل شده بود. در بند پنجم، امام اعلام می‌کنند: «هیچ کس حق ندارد در مال کسی چه منقول و چه غیر منقول... دخل و تصرف کند یا توقیف و مصادره نماید مگر به حکم حاکم شرع، آن هم پس از بررسی دقیق و ثبوت حکم از نظر شرعی.» این بند، پاسخی مستقیم به رویه‌هایی است که در آن سال‌ها، مصادره اموال به نام انقلاب یا مبارزه با ضدانقلاب، گاه بدون رسیدگی دقیق قضایی انجام می‌شد. در اینجا، مصادره نه ابزار سیاسی، بلکه امری کاملاً استثنایی و وابسته به حکم شرعی و قضایی است. در بندهای چهارم و ششم نیز حقوق بنیادین شهروندی ترسیم شد: منع بازداشت بدون حکم قاضی، جرم‌انگاری ورود به حریم خصوصی، ششون، تجسس، تعقیب افراد به بهانه کشف گناه و حتی افشای خطاهای شخصی. امام تأکید می‌کند که «تمام اینها جز [و] گناه است» و برخی از آن‌ها را در زمره «کیابر بسیار بزرگ» قرار می‌دهد. در بند هفتم این فرمان، که به بر خورد با «گروهک‌های محارب و مراکز جاسوسی» اختصاص دارد، بر رعایت حدود شرعی تأکید می‌شود. تصریح بر اینکه «تعدی از حدود شرعیه حتی نسبت به آنان نیز جایز نیست» و این هشدار صادر می‌شود که مأموران حق ندارند خارج از محدوده مأموریت خود دست به اقدام بزنند. بندی که مهر تأییدی بود بر اینکه حتی شدیدترین تهدیدهای امنیتی نیز مجوزی برای نقض بی‌ضابطه حقوق شهروندی نیستند. فرمان هشت‌ماده‌ای امام خمینی در شرایطی که قانون اساسی کشور مواردی را مطرح کرده بود، از یک سو نشان از فضای رادیکال و متشنجی بود که در جامعه آن روزها در جریان بود و از طرفی تلاشی آگاهانه برای برقراری توازن میان امنیت و حقوق مردم و بر حذر داشتن تندروها برای ورود خودسرانه به امر صدور حکم و ابزار تأکیدی برای جلوگیری از تضییع حقوق مردم بود؛ تلاشی که مصادره اموال، بازداشت، تفتیش و برخورد با متهمان را به‌طور صریح مشروط به قانون، شرع و دادرسی عادلانه می‌کند. این فرمان، بیش از آنکه سندی امنیتی باشد، هشدار جدی درباره خطر تبدیل «امنیت» به

منصوره محمدی

خبرنگار گروه سیاست

اوایل دهه شصت، زمانی که ایران در میانه جنگ تحمیلی قرار داشت، موج ترورهای سازمان یافته و اقدامات مسلحانه در حال وقوع بود و نهادهای انقلابی خودجوش هم برای مقابله با آنها در حال گسترش بودند و نگرانی از احتمال تضییع حقوق شهروندی و تأمین حق امنیت شهروندان نیز در حال افزایش بود. در آن فضا، امنیت به یک اولویت حساس برای حکمرانان تبدیل شده بود، اما این دغدغه نیز پایر جابود که ایجاد امنیت جای خود را به «فضای امنیتی» ندهد و تفکیک مرز میان «اتهام» و «محکومیت» قابل تشخیص باشد. در آن دوران، تفتیش خانه‌ها، مصادره اموال و برخورد‌های خارج از ضابطه قضایی، به نام مقابله با عناصر ضدانقلاب، به رویه‌ای نگران کننده تبدیل شده بود. در چنین وضعیتی امام خمینی با صدور فرمانی هشت ماده‌ای، خط قرمزهای شرعی و حقوقی در مواجهه با مخالفان و متهمان را یادآوری کرد. از آن فرمان به عنوان قدم رویه جلو برای حفظ حقوق شهروندی یاد می‌شود که با هدف مهار خودسری نهاده‌ها و بازگرداندن «قانون و شرع» به کانون مواجهه با متهمان و مخالفان پرداخته بود. در واقع اهمیت این فرمان در آن نهفته بود که بر حقوق مردم در زمانی که امنیت می‌توانست به هر بهانه‌ای برای نقض گسترده آن تبدیل شود، تأکید کرده بود.

▼ خط قرمزهای حقوق شهروندی در فرمان ۸ ماده‌ای

امام در این فرمان، دستگاه قضایی و اجرایی را مخاطب قرار داد و هشدار داد که تأخیر، بی‌ضابطگی و بی‌عدالتی در قضاوت، مستقیماً به «ضایع شدن حقوق مردم» منجر می‌شود. تأکید صریح بر حرمت مالکیت خصوصی و منع مصادره اموال بدون حکم قضایی بخش

خط‌کش حقوق شهروندی

در سایه مجازات‌های سنگین جاسوسی

کوشیده تا در چارچوب قوانین جاری که ضامن نظم عمومی است، کرامت و حقوق اساسی آحاد ملت را حفظ نماید. این اصل بنیادین، با صدور «فرمان ۸ ماده‌ای حضرت امام خمینی (ره)» در خصوص منع تعرض به جان، مال و حقوق مردم بدون مجوز شرعی و قانونی، به وضوح و صراحت مورد تأکید و تنفیذ قرار گرفته است. با گذشت زمان و به‌رغم تغییرات و تشدید مقررات کیفری در حوزه‌های حساسی مانند امنیت ملی، این اصل همواره از سوی قانونگذار مورد توجه بوده و رعایت کرامت و حقوق شهروندی، خط‌قرمز غیرقابل اغماضی تلقی شده است.

قواعد فقهی؛ پشتوانه احترام به مالکیت و حریم خصوصی در پشتوانه این

مجید قاسم‌کردی

حقوق‌دان

همواره در نظام قانونگذاری جمهوری اسلامی ایران، احترام به حقوق شهروندی و صیانت از اموال اشخاص در کانون توجه مقنن قرار داشته است. البته قانون اساسی نیز در اصول متعدد از جمله اصل دوم، بند ششم، بر کرامت و ارزش والای انسان به‌عنوان یکی از پایه‌های ایمانی نظام، اشاره دارد. قانونگذار